

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32,—, polletno
Din 18,—, četrtletno Din 9,—, ino-
zemstvo Din 64,—.
Poštno-čkovni račun štev. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 3113.

Cene inseratov: Cela stran
Din 2000,—, pol strani Din 1000,—,
četrt strani Din 500,—, 1/8 strani
Din 250,—, 1/16 strani Din 125,—
Mail oglašil vsaka beseda Din 1,—

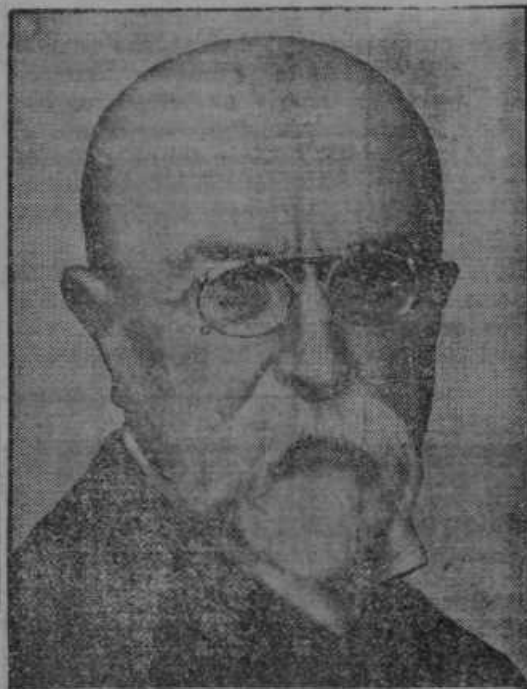
† Oče čehoslovaškega naroda.

Včeraj se je zaprl v Lanih — gradiču blizu Prage — grob nad truplom prvega predsednika čehoslovaške republike Tomaža Masaryka. V torek, 14. septembra, ob pol štirih zjutraj je izdihnil svojo dušo. Telo so v veličastnem sprevedu spremili na Hradčane v Pragi, odkoder je Masaryk vladal svoj narod in kjer je sprejel zadnji poklon in pozdrav svojega ljudstva. S Hradčanov je truplo poromalo nazaj na Lane, kjer je pokojni prvi predsednik čehoslovaške države užival dve leti miru ter tudi našel mesto večnega pokoja. Ob njegovem grobu je bil včeraj v duhu zbran ter stal v globoki žalosti ves čehoslovaški narod. Tudi ves kulturni svet se je v duhu pomudil pri grobu, ki so vanj položili enega največjih pospeševalcev človeške kulture in bojevnikov za svobodo in demokracijo. Zlasti smo se Slovani, med njimi predvsem Jugoslavnici, s toplim čustvom, globokim spoštovanjem in iskreno hvaležnostjo poklonili spominu umrlega očeta čehoslovaškega naroda, kateri je stal v prvih vrstah sodobnega slovanstva.

Oče čehoslovaškega naroda, Tomaž Masaryk, je bil sin preprostega moža iz vrst tega naroda — Slovaka po rodu, kočijaža po poklicu, mati pa je bila kuharica in strežnica pri plemiških rodbinah. Rojen je bil 7. marca 1850 v Hodoninu na Moravskem. Kot otrok siromašnih staršev je bil najprej določen za kovača. Na njegovo prošnjo in željo matere ga je domači župnik toliko pripravil s poučevanjem, da je mogel v gimnazijo, ki jo je naposled končal na Dunaju. Pri svojih študijah v Lipskem na Nemškem se je seznanil z Američanko Šarloto Carrigue, s katero se je leta 1878 poročil. Naslednje leto je začel poučevati modroslovje na vseučilišču na Dunaju, odkoder se je leta 1882 preselil kot vseučilišni profesor v Prago. Poleg svoje znanstvene stroke, v kateri

je spisal mnogo znamenitih del, se je bavil s pisateljstvom, novinarstvom in s politiko. Večkrat je bil izvoljen za poslanca v dunajski parlament, odnosno v češki deželni zbor in v avstro-ogrsko delegacijo.

Kot strankarski politik se rajni Masaryk ni mogel med narodom uveljaviti in

razviti vse sposobnosti svojega duha. Pri-liko za to mu je dala svetovna vojna, med katero je stopil na čelo svojega naroda v njegovem osvobodilnem boju iz avstrijske sužnosti. Potoval je po državah velike antante, v Rusijo, celo v Ameriko in prestolnico Japonske, da bi pripravil tla za ustanovitev svobodne čehoslovaške države, ko pride neizogibni zlom avstro-ogrsko monarhije. Početkom leta 1917 je dosegel, da je predsednik Zedinjenih dr-

žav Severne Amerike Wilson med vojnimi cilji zaveznikov tudi omenil osvoboditev Čehov in Slovakov, kar je prav za prav pomenjalo smrtno obsodbo avstro-ogrsko monarhije. Naslednje leto so zavezniki — velika antanta, Amerika in Japonska — priznali Čehoslovake kot vojskujoči se zavezniški narod. Dne 18. oktobra 1918 je Masaryk proglasil čehoslovaško republiko. Dva meseca pozneje ga je narod proglasil kot svojega predsednika v osvobojeni deželi. Hvaležni narod mu je trikrat zapored izrekel zaupanje s ponovno izvolitvijo za predsednika države. Svoje predsedništvo je odložil iz zdravstvenih razlogov 14. decembra 1935 ter se umaknil v Lane, kjer je usahnilo njegovo življenje.

Masaryk je bil močan duh, ki je iskal resnico. Sovražnik vere ni bil. Izjavil je pred koncem svojega življenja: »Branil sem vero od nekdanj, imel sem jo od otroških let, zapustila me ni tudi takrat, ko so me razvpili za nevernika.« Njegovi učenci, ki so poslušali njegova predavanja, ko je bil profesor modroslovja v Pragi, ga niso doumeli ter so prinesli v Slovenijo plehko svobodomiselnost s sovraštvom proti katolicizmu. Masaryku je to sovraštvilo bilo tuje. Ko se je ob početku samostojne čehoslovaške države začela strastna gonja zoper katolicizem, je Masaryk ni odobral. Ko so zastopniki katolicizma se nanj obrnili s pritožbo in prošnjo za pomoč, jim je odkrito svetoval: »Borite se! Katolicizem bo imel v Čehoslovaški toliko pravice, kolikor si jih bo priboril.« Katoličani so ta nasvet vpoštevali, borili so se ter si priborili zmago. Osvoboditelj Čeho-Slovakov, tvorec samostojne čehoslovaške države, oče čehoslovaškega naroda se je poslovil s tega sveta. Njegov spomin bo ostal blagoslovljen med čehoslovaškim narodom. Tudi Slovenci v zvezi s Hrvati in Srbi ga bomo v zavesti dolžne hvaležnosti zmeraj ohranili v čisljih.

IZ RAZNIH DRŽAV

Izvajanje sporazuma za varnost v Sredozemskem morju. Zadnjič smo poročali o sporazumu za vzpostavitev pomorske varnosti v Sredozemskem morju, ki je bil sklenjen v švicarskem mestu Nyon. Udeležili se nista teh varnostnih pogajanj ne Italija in ne Nemčija. Dasi je bilo Italiji ponujeno, naj sodeluje pri nadzoru v Sredozemlju, je sodelovanje odklonila.

Nadzorstvo bosta vršili samo Anglija in Francija, ker je bila tudi Rusija izključena od kontrole. Nyonski sporazum je bil 14. septembra podpisan in je stopil v veljavo 15. septembra. S tem dnem je odplulo v Sredozemsko morje 54 angleških vojnih ladij, ki so dobro preskrbljene z globočinskimi bombami, za roparske in neznane podmornice, katerih je po mnenju Angležev v Sredozemskem morju stalno komaj dve do tri. Imajo nalog, da napadajo tovarne ladje in so v službi 15 dni, nakar se vrnejo druga za drugo v svoje oporišče, kjer se preskrbijo s stre-

livom, pogonskimi sredstvi in s prehrano. Angleži trdijo, da gre za španske nacionalistične roparske podmornice, ki razpolagajo s stalno rezervo za slučaj, da bi bila zajeta ali potopljena ena ali druga napadalna podmornica. Istočasno kot Angleži so odposlali tudi Francozi svoje edince v Sredozemsko morje, da z Angleži

Vsaka slovenska hiša dopisuje na dopisnicah Sv. Cirila in Metoda. — Na vsaki pošti samo en dinar